

คำนำ

ความต้องการถั่วเหลืองเพื่อบริโภคและอุตสาหกรรมภายในประเทศมีสูงมาก ในปี 2538/39 มีความต้องการ 844,000 ตัน แต่สามารถผลิตได้เพียง 386,000 ตัน ดังนั้นรัฐบาลจึงมีนโยบายเร่งรัดการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า โดยเน้นความสำคัญในการใช้เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพสูงและตรงตามพันธุ์ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2538; 2540) เมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองเป็นเมล็ดพืชที่ได้รับความเสียหายง่าย และเสื่อมคุณภาพลงอย่างรวดเร็ว อันเนื่องจากลักษณะทางสรีรวิทยาของเมล็ดเอง (TeKrony et al, 1987) และสภาพแวดล้อมต่างๆ ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ ตั้งแต่เริ่มต้นเพาะปลูก ดูแลรักษา เก็บเกี่ยว นวดปรับปรุงสภาพ เก็บรักษา ตลอดจนไปจนถึงการขนส่งเพื่อจำหน่ายหรือนำไปเพาะปลูกในที่สุด การปลูกถั่วเหลืองเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ในประเทศไทยแบ่งเป็น 2 รุ่น คือ ปลายฤดูฝน ปลูกกรกฎาคม - กลางสิงหาคม เก็บเกี่ยวตุลาคม - พฤศจิกายน และฤดูแล้ง ปลูกธันวาคม - กลางมกราคม แล้วเก็บเกี่ยวเมษายน - พฤษภาคม ซึ่งช่วงการเก็บเกี่ยวทั้ง 2 รุ่น สภาพอากาศแปรปรวนมีฝนตก ทำให้เมล็ดพันธุ์มีความชื้นสูง การลดความชื้นโดยวิธีธรรมชาติกระทำได้ยาก เมล็ดพันธุ์มีปริมาณมากและระยะเวลาปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์สั้นเพียง 1 - 2 เดือน ก็ถึงฤดูปลูกรุ่นต่อไป ประกอบกับการขาดแคลนแรงงานในภาคการเกษตร หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง เช่น กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร และ กรมวิชาการเกษตร จึงได้พัฒนาการผลิตเมล็ดพันธุ์ ในขั้นตอนการปรับปรุงสภาพโดยใช้โรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จได้ในเวลาอันรวดเร็วทันต่อความต้องการของเกษตรกร แต่การใช้โรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์นี้ ยังมีปัญหาทางด้านการสูญเสียคุณภาพเมล็ดพันธุ์ อันเนื่องมาจากการใช้เครื่องจักรกลซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพ และความสามารถในการเก็บรักษา

ดังนั้นจึงได้ทำการศึกษาผลกระทบของโรงงานปรับปรุงสภาพเมล็ดพันธุ์ ที่มีต่อคุณภาพและความสามารถในการเก็บรักษาเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลือง เพื่อทราบถึงความเสี่ยงในแต่ละขั้นตอน จะได้รับมัตระวังในการปฏิบัติและเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงแก้ไขสำหรับผลิตเมล็ดพันธุ์ให้มีคุณภาพสูงต่อไป